

To: (1 (10)(2e) [(10)(2e) @rivm.nl]; (10)(2e) [(10)(2e) @rivm.nl]
From: (10)(2e)
Sent: Wed 10/14/2020 10:32:40 AM
Subject: FW: Burgerbrief m.b.t. corona
Received: Wed 10/14/2020 10:32:41 AM

Ter info.

Van: (10)(2e)
Verzonden: woensdag 14 oktober 2020 12:02
Aan: (10)(2e); (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >
Onderwerp: FW: Burgerbrief m.b.t. corona

Beste (10)(2e)

Zie onder. Zoals in net gestuurde mail aangekondigd. Is dit voldoende voor het WOB-verzoek (zie ook link onderaan naar artikel mbt effect handen wassen)?

In de brief wordt ook nog gevraagd naar onderzoek voor overdracht via fomieten (transmissie via voorwerpen/oppervlakken). In de LCI richtlijn staat het volgende:

Er zijn aanwijzingen dat indirecte overdracht mogelijk is wanneer een persoon met de handen besmette oppervlakten en voorwerpen heeft aangeraakt waarop voldoende infectieus virus aanwezig is en daarna de mond, ogen of neus aanraakt ([WHO 2020 transmission](#), [ECDC Q&A4](#), [Van Doremalen 2020](#)). Er is geen bewijs waaruit blijkt dat indirecte overdracht in de publieke ruimte, waaronder openbaar vervoer en winkels, heeft plaatsgevonden. De kans op overdracht via oppervlakken en voorwerpen nabij een bevestigde COVID-19-patiënt lijkt groter dan in de publieke ruimte, maar het is nog onduidelijk of dit een belangrijke of prominente rol speelt in de verspreiding ([Guo 2020](#), [Yung 2020](#), [Ong 2020](#)).

RIVM stelt ook niet dat desinfecteren van oppervlakken nodig is als preventieve maatregel voor COVID-19. Reinigen volstaat; zie [generiek kader](#), punt 2 Hygiënemaatregelen.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >
Verzonden: dinsdag 8 september 2020 15:50
Aan: (10)(2e); (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >
CC: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >
Onderwerp: FW: Burgerbrief m.b.t. corona

Ha (10)(2e)

Kun je met onderstaande uit de voeten?
Ik denk gezien de vraagstelling dat dit een afdoende onderbouwing is.

Groet, (10)(2e)

From: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >
Sent: dinsdag 8 september 2020 15:46
To: lchv <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >
Cc: (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (1 (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >; (10)(2e) < (10)(2e) @rivm.nl >
Subject: RE: Burgerbrief m.b.t. corona

Hoi (10)(2e)

Voorstel reactie:

(11)(1)

(11)(1)

Groeten, (10)(2e)

Van: Ichv <(10)(2e)@rivm.nl>**Verzonden:** dinsdag 8 september 2020 11:10**Aan:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (1 (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>**CC:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>**Onderwerp:** FW: Burgerbrief m.b.t. corona

WOB verzoek via (10)(2e) Opzich zijn beide vragen niet moeilijk denk ik, zeker omdat 4 niet ons advies is. Even overleggen wie wat doet?

Groet,
(10)(2e)**Van:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>**Verzonden:** dinsdag 8 september 2020 11:00**Aan:** Ichv <(10)(2e)@rivm.nl>**CC:** (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>**Onderwerp:** FW: Burgerbrief m.b.t. corona

Hoi LCHV,

Zie onderstaande WOB-vragen. Kunnen jullie die oppakken?

Voor COVID-19 was er al 't advies om in de elleboog te hoesten. De gedachtegang is natuurlijk vrij eenvoudig (als je geen zakdoek hebt, hoest dan in je elleboog want met je handen zit je overal aan). Maar hebben jullie hier een onderbouwing voor t.a.v. dit WOB-verzoek?

De 2de vraag is niet conform ons advies. Want dat is was je handen met water en zeep, en gebruik alleen een desinfecterende handgel bij gebrek aan een handenwasgelegenheid. Hebben we een goed bron hiervoor. Volgens mij spreekt de algemene hygienerichtlijn van jullie niet over handalcohol. Maar zag wel het volgende artikel: Tuladhar E, Hazeleger WC, Koopmans M, Zwietering MH, Duizer E, Beumer RR relatieve risico's (2015). Reducing viral contamination from finger pads: handwashing is more effective than alcohol-based hand disinfectants. J Hosp Infect. 90:226-34.

Groetjes (10)(2e)

From: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: maandag 7 september 2020 15:47
To: (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: Burgerbrief m.b.t. corona

Hoi (10)(2e)

We hebben weer een aantal vragen ontvangen van VWS (zie bijlage). Op pagina drie van het verzoek vind je de vragen. Het gaat in dit geval om de vragen 2 en 4. Ik begreep van (10)(2e) dat ik hiervoor bij jou moest zijn. Zou je hiernaar kunnen kijken? Deze twee vragen kun je ook hieronder vinden:

2. Kunt mij onderbouwen (in een document) waarom het beter is om in de elleboog te niezen in plaats van in de handen.

4. Kunt mij onderbouwen (in een document) waar u het vandaan hebt en op baseert hebt dat je je handen geregeld moet ontsmetten met alcohol.

Dank alvast.

Groet,
(10)(2e)